

انواع کسب و کار در اسلام

ششمین جلسه درس احکام کسب و کار - پاییز ۱۳۹۷ - دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

مروری بر گذشته

- ارزش مشترک یعنی چه؟
- چه کسب و کاری باعث آرامش می گردد؟
- ظرف علم در انسان چیست؟ چند نوع علم به اعتباری تجریدی بودن داریم؟
- نظریه مصباحیت، میزانیت و مفتاحیت را تشریح کنید.
- تفاوت رشد و توسعه؟
- اصل برائت، سوق، وقایه و عمران کدامند؟
- پیش نیاز عدالت گستری از دید امام موسی کاظم (ع) چیست؟
- آب در کشتی هلاک کشتی است یادآور کدام رفتار جهل است؟
- وجوب دفع الضرر المحتمل؟ من له الغنم فعلیه الغرم؟
- نسبت کسب حلال و عبادت چیست؟
- مقدمه واجب ..، مقدمه حرام لزوماً ..... نیست!
- دو عامل اصلی ارزش کالا در اسلام چیست؟
- بنگاه ناعدوستانه چه چیزی را تضمین می کند؟
- اسلام، سرمایه داری و کمونیسم را از جهت در نظر گرفتن منافع فرد و جامعه مقایسه کنید.

ملاک حرام و حلال و مکروه و مستحب؟

▪ گرسنه نماندن (طلب الحلال فریضه لکل مسلم و مسلمه)

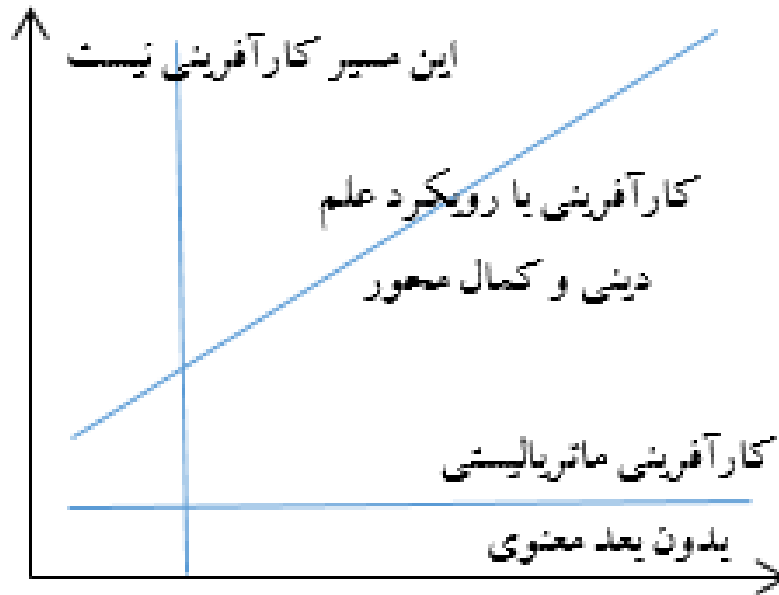
▪ رفع نیاز اساسی جامعه

▪ عدم رد شارع

▪ عدم منافات با واجبات

▪ عدالت

▪ رشد معنوی (ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون)

رشد معنوی
(غیر مادی)
کارآفرین در
کنار رشد
معنوی جامعه

رشد مادی کارآفرین یا در نظر
گرفتن رشد مادی جامعه

کسب واجب

- کسب <> تجارت (کسب برای رفع نیاز و تجارت با هدف ثروت بیشتر است)
- کار (زراعت، صنعت، تجارت و مانند آن) برای تأمین احتیاجات جامعه اسلامی واجب کفایی است
- کسب و کار برای تأمین مخارج خود و همسر و فرزند و پدر و مادر واجب عینی است
- اگر کسی این کار را رها کند از عدالت نیز ساقط شده و شهادتش مورد وثوق نیست!

مستحبات کسب

- برای تقرب به خدا باشد، برای رفاه نزدیکان و جامعه، سود متعارف
- وقتی به اندازه مخارج روزانه‌اش منفعت برد، جنس را به همان قیمتی که خریده است بفروشد.
- بیش از متعارف بازار، در بازار نماند، در وقت نماز کسب و کار را تعطیل کند.
- در قیمت جنس بین مشتریهای مسلمان فرق نگذارد، مگر اینکه مشتری اهل صلاح یا اهل علم یا مستضعف و مانند اینها باشد که مراعات آنها افضل اعمال است.
- چیزی را که می‌فروشد زیادت‌ر بدهد و آنچه را که می‌خرد کمتر بگیرد
- کسی که با او معامله کرده، اگر پشیمان شود و از او تقاضا کند که معامله را به هم بزند، برای به هم زدن معامله حاضر شود.

مکاسب مکروه

- ملک فروشی، مگر آنکه با پول آن ملک دیگری بخرد.
- قصابی (سلاخی و ذبح).
- صرافی یا کاری که نزدیک ربا و حرام است.
- کفن فروشی، اگر شغل و حرفه او باشد.
- معامله با مردمان پست. معامله با کسانی که اموالشان مشکوک است.
- معامله بین اذان صبح و اول آفتاب. معامله در وقت نمازهای یومیّه مخصوصاً نماز جمعه، اگر بی‌اعتنایی به نماز نباشد و الا حرام است.
- برده فروشی.
- برای خریدن جنسی که دیگری می‌خواهد بخرد داخل معامله او شود. (روی دست او بلند شود)
- قسم خوردن در معامله اگر راست باشد و الا حرام است.

معاملات حرام

- خرید و فروش مال غصبی
- معامله چیزی با منفعت حرام
- ربا و قرعه در معامله
- از پیغمبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم منقول است که فرمود: از ما نیست کسی که در معامله با مسلمانان غش کند یا به آنان ضرر بزند یا تقلب و حيله نماید و هر که با برادر مسلمان خود غش کند خدا برکت روزی او را می‌برد و راه معاش او را می‌بندد و او را به خودش واگذار می‌کند.
- خرید و فروش عین نجس مثل مدفوع و مسکرات و خون و مانند آنها اگر منفعت حلال داشته باشد جایز است

مدل کسب و کار اسلامی

ترکیب بخش واقعی (عینی) و مالی (ذهنی) اقتصاد، تامین مالی خالص وجود ندارد

نه سرمایه داری و نه کمونیسم، بل امر بین الامرین

سوال امتحانی

- تفاوت کسب و تجارت چیست؟
- دو کسب واجب و مکروه مثال بزنید. علت واجب بودن و مکروه بودن هر یک از مثالها چیست؟